

Pulkan går!

Pulkan är långträdarens bästa vän. Här används Rimforspulkor av typen fjällpulkor. De är 195 cm långa och lämpliga att övernatta i.

Behovet av pulkor för olika ändamål har starkt ökat de senaste åren, och man kan räkna med att utvecklingen fortsätter. Skidförsäljningen har som bekant ökat markant och om man vill kan man säga att pulkorna följer skidorna i spåren, säger Erik Lind som berättar om denna praktiska lösning av transportproblemet.

Att välja rätt pulka

När man skall köpa pulka bör man först klara ut hur man tänker använda den, eftersom en viss typ av pulka lämpar sig bäst inom det användningsområde som den är avsedd för.

Det finns pulkor för skogsterräng och pulkor som bättre hör hemma i fjällterräng — det finns barnpulkor och ambulanspulkor (räddningspulkor) — det finns pulkor av trä eller glasfiber. Och man kan antingen dra en pulka själv eller utnyttja hunden som dragare.

Vi har i Sverige tre grundtyper av pulkor.

Segebadenpulkan är den mest förekommande och passar bäst i skogsterräng. Den är mycket lämplig för hunddragning därför att den är lätt att vända med. Vid lös och djup snö bör man ha stora bärande ytor. Genom att Segebadenpulkan glider på såväl sin botten som snedställda sidostycken »flyter» den bra ovanpå snön. Den är också mycket lämplig på skogsvägar och i slädspår, där den mjukt eliminerar friktionen från slädspårens raka kanter. Den har en avrundad botten och fören är båtformigt avsmalnande. Typen påminner om samernas ackja. Den är tillverkad av kraftigt material (trä) och är ganska stryktålig. Vissa modeller tillverkas också av glasfiberarmerad plast, men de har en tendens att bli sladdrigare i spåret och kallare att ligga i. Pulkorna har dragläsförsett kapell (överdrag) av kraftig impregnerad duk, som tillsluts med lattor helst av rotning införda i sk lattricka på duken. För fastsurning av kapell och last finns en långsgående tvärdelad lina.

Rimforspulkorna passar bäst i fjällterräng. Vid skrååkning »följer den spår» och sladdar inte på sidan om den dragande. Den är helt rektangulär och lika bred i för som akter. Pulkans botten är uppsvängd såväl bak som fram. Hela pulkan ser ut som en låg pråm. Sido-, bak- och framstycken är tillverkade av gran

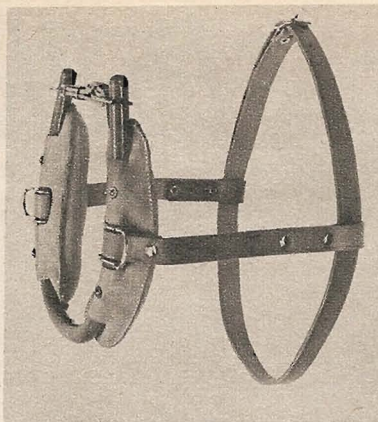
eller furu och botten av vattenfast limmad plywood. På vissa modeller har frampartiet förstärkts. Pulkan har kapell av impregnerad tältduk. Man tillsluter kapellet med lattor, som helst bör vara av rotning för att inte brytas av. För reglering av latorna och fastsurning av lasten finns en tvärdelad långsgående läderrem och två tvärdelade remmar. Tillslutningen kan också ske med ett långsgående gumminöre samt hakar och öglor på kapellet.

Spårpulkan är spårvänlig. Pulkans botten är utformad med två medar som är anpassade till normal spårbredd i skidspår. Man kan alltså utan olägenhet åka skidor med spårpulkan i väl preparerade skidspår tack vare pulkans bottenkonstruktion. Spåren blir inte sönderkörda vilket ofta sker med flatbottnade pulkor. Kapellet är också uppbyggt efter helt nya principer med glasfiberbågar som är spända från för till akter. Pulkan bjuder därigenom ett färdigt lastutrymme och glasfiberbågarna ger smidigt efter för tryck men ger sidostöd åt gods som transporteras. Pulkan tillsluts genom att kapellet spänns fast med två läderremmar i aktern.

Skalmar tillverkas som regel av rotning. Det finns en tvärgående »bygel», 40 cm från skalmändarna som dels skall ge stadga åt skalmen, dels även fungera som avbärare vid ut-

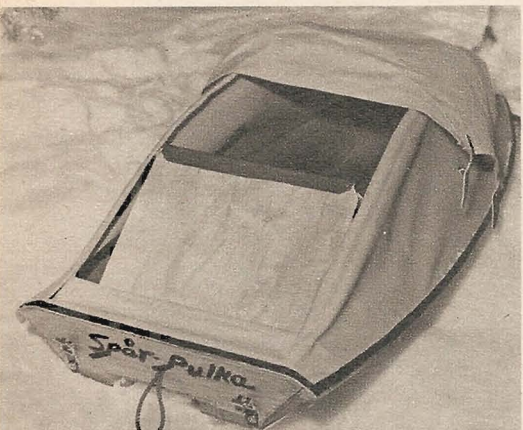
Segebadepulka med X-skakel

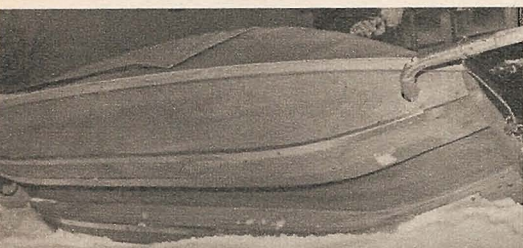
Hundsele. Segebaden

Hunden är en rask och trivsamt dragare av pulkan. Segebaden.

Spårpulkan bjuder ett färdigt lastutrymme. Glasfiberbågar håller kapellet spänt från för till akter.

Spårpulkan har två medar som följer skidspåret.

Segebaden med parallellskakel.

försäkning. Man bör se till att man erhåller tillräcklig längd på skalmen så att man inte slår skidornas bakändar i pulkan. Skalmen bör vara ganska lång för att ge en smidig och ryckfri dragning. Genom skalmens fjädrande egenskaper och rätta fastsättning vid selen erhålls sk »pilbågsprincip» vilket medverkar till ryckfri gång på pulkan. Det finns också en sk X-skakel som går att ta i sär och är lätt att transportera i bil.

Hundskalmen är också tillverkad av rotting och har en U-formad bas. Skalmändarna är avpassade för fäste i hundens dragsele.

Skalmarna fästes på pulkan bakom två sk styrsäcklar och hålles på plats av en läderrem vid varje klack. Det är viktigt att remmarna lindas två varv runt skalmen för att hindra att denna glider i sidled. Spårpulkan har ett annat fäste för skalmen. Denna föres in i hål på vardera sidan av pulkan och löses med en läderrem som pressar ihop skalmarna. Remmen förankras i pulkan av en karbinhake.

Dragselar finns för mansdragning, huvudsakligast i två modeller, dels enbart för midjedragning och dels kombinerat för midje- och axeldragning. Populärast är selen för midjedragning. Den kan vara tillverkad av sadelgjord, läder eller terylen och är på vardera sidan försedd med en dragring i vilken dragskalmens karbinhake skall fästas. För att hindra skavsår eller ömhet på höftbenskammen kan midjeselen, lämpligen förses med axelputor, som används på ryggsäckar.

Dragselar för hunddragning finns i speciellt fabriksmässigt utförande.

Lastning

Vid lastning skall man se till att tyngdpunkten kommer lågt och att pulkan blir något baktung. Vid kraftig stigning är det däremot lämpligare att ha pulkan något framtung.

Det är fördelaktigt att ha utrustningen i unicaboxar, väskor eller plastpåsar som går lätt att lyfta ur när man skall packa ur pulkan eller om vid snöbivacktur skall använda den som säng. Vid tillslutning av kapellet är det viktigt att det om möjligt blir slätt vid kanterna så att inte vassa stenar eller stubbar åstadkommer revor eller onödigt slitage. Även enbart nötning mot hård snö kan försäkra hål i kapellet.

Man bör också tänka på att nära

draglåsöppningen placera utrustning som man lätt vill ha till hands.

Att dra pulka

Pulkan glider ganska lätt på snön och man blir överraskad av hur mycket lättare det går att dra utrustning i pulka mot att bära den på ryggen. Skidorna bör dock vara väl vallade. Det är särskilt viktigt att man har gott fäste. I fjällterräng spänner man lämpligen stighudar under skidorna vid kraftigare motlut. Man tar sig också lättare upp om man har större tyngd på ryggen och mindre i pulkan.

Barn i pulka

Många hemmafruar skulle säkerligen köpa eller hyra barnpulka om de kände till hur lätt man på skidorna kan medföra ett barn som inte själv kan åka skidor. Barnet sover gott i pulkan och mamma får en välbehövlig motion.

En bit renhud i botten på pulkan isolerar bra, men man kan också använda en skiva 20 mm frigolit (byggnadsmaterial). De små barnen mår bäst av att halvligga i pulkan då den vid dragning stöter något. Man bygger då upp ett stöd för huvudet med kuddar eller liknande i pulkans bakände. Något större barn tycker om att sitta och se i färdriktningen. Det finns särskilda ryggstöd och sovåsar som man kan stoppa ner barnen i.

På sjöar

Vid åkning på sjöar eller jämn mark är det många gånger vilsamt att placera rygsäcken ovanpå pulkan. Om det inte finns snö kan de väl tillfrusna vattendragen en solskensdag vara utmärkta för dagsutflykt med hela familjen och med de minsta barnen i pulka. Man bör då gå till fots och ha ordentliga broddar.

Med hund och pulka

Hundar tycker om att dra pulka, kanske framförallt schäfern, gröndshunden och riesenschnauzern, men det finns många andra hundar som gärna hjälper till. Det gör att man själv bara behöver bära en mindre packning samtidigt som man vinner större rörlighet och kan göra helt andra vägval än när man själv är dragare. Hunden bör kunna dra en last motsvarande sin egen vikt om han är tränad. Med hänsyn till

vägval och tempot vid pulkadragning bör man inte ha både hund- och mansdragning i samma grupp.

Var får man dra pulka

Det finns inga anvisningar om var man får dra pulka, men en praxis är att pulkadragare inte åker i väl preparerade skidspår, (om man inte har spårpulka) eftersom en flatbottnad pulka förstör skidspåren. Där emot är skogsvägar och snöskoterleder lämpliga för pulkadragning.

Hur vårdar man pulkan

Pulkan bör liksom skidorna hållas i gott skick. Glidyten bör hållas så glatt och ren som möjligt. Någon olägenhet av bakhalka finns inte. Pulkan vallas antingen med en blandning av tjära och flytande paraffin eller fennissas. Man kan också använda vanlig utförsåkningslack eller utförsåkningsvalla.

Kapellet bör impregneras vid be-

hov, revor eller hål repareras. Skador som uppstår under turen kan tillfälligtvis lagas med häfta. Får man hål i botten på pulkan kan detta lagas med plåt eller plywood-skiva.

Uthyrning av pulkor

Om man tycker att det blir dyrbart att köpa egen pulka eller inte har plats för förvaring av den kan man på många platser genom sportaffärens försorg hyra pulka. I fjällen börjar man numera kunna hyra pulkor på de större anläggningarna.

Tillverka pulka själv

En någorlunda häändig friluftare kan säkerligen tillverka sin pulka själv. Kanske för ungdomar en fin fritidssysselsättning under den mörka årstiden. Anvisningar och ritningar kan man hitta i boken Mera Ute/Rabén & Sjögren. Boken kan beställas genom Friluftsfrämjandet, pris 19:50.

Segebadenpulkan — Tillverkare: Segebaden — Berg AB, SÄTER

Typ	längd	bredd	vikt	ca-pris
Barnpulka, trä	125 cm	47 cm	6 kg	132
Turistpulka, 1	125 "	47 "	6 "	127
Turistpulka, 2	155 "	54 "	8 "	155
Turistpulka, 3	185 "	54 "	10 "	187
Sportpulka, 1	125 "	43 "	5 "	127
Sportpulka, 2	155 "	45 "	7 "	155
Ambulanspulka	215 "	63 "	14 "	330
Glasfiberpulka nr 0	115 "	37 "	5 "	140
" " 1	125 "	47 "	4 "	120
" " 2	150 "	51 "	6 "	165
" " 3	175 "	55 "	9 "	280
" " 4	205 "	67 "	14 "	440
Parallelskakel för mansdrag				31
X-skakel för mansdrag				23
Mansselar, jute				13
Mansselar, terylen, ställbar				26

Rimforspulkan — Tillverkare: Sollefteå Skidfabrik, SOLLEFTEÅ

Typ	längd	bredd	vikt	ca-pris
Barnpulka	140 cm	36 cm	4,5—5,5 kg	101
Räddningspulka	200 "	47 "	8 —9 "	258
Fjällpulka	195 "	42 "	6,5—7,5 "	227
Specialpulka	165 "	38 "	6 —7 "	207
Dragskalm av rotting, mans				35:50
Dragele av läder, bältesmodell				13:25

Spårpulkan — Tillverkare: Bertil Folcker, INSJÖN

Typ	längd	bredd	vikt	ca-pris
Barnpulka	125 cm	52 cm	6 kg	195
Parallelskakel				33

På ovanstående cirkapriser tillkommer moms. Pulkorna säljs som regel genom sportaffärer.